

rette. Alene som Karakterskildring har denne Bog høj Værdi, men de righoldige Breve lære os ogsaa mange interessante Personligheder at kjende, ligesom de belyse hele det Vaarbrud, der fandt Sted, den Gang i Haderslev „Dannevirke“ begyndte at udkomme. Det er ikke blot en lærerig, men en hjerte-vindende Bog.

Joh. Stp.

Assistent ved Landsarkivet i Odense William Norvin og cand. phil. Eiler Nystrøm har begyndt et litterært Foretagende, som bør hilses med megen Glæde. Med Rette gør de i Forordet opmærksom paa, hvorledes der hidtil ikke har foreligget nogen fyldestgørende Beskrivelse af de danske Herregaarde. Begyndelsen til en saadan vil de nu gøre med en Række Smaaskrifter, udarbejdede af sagkyndige, og hver for sig omhandlende en enkelt af *Fyens historiske Herregaarde*. Hidtil er udkommet Thiset's *Broholm* og L. Bobé's *Brahetrolleborg* (Odense, Milo'ske Forl., 1909). Begyndelsen kunde ikke have været bedre, ogsaa fordi det herved ses hvorledes den bedste Sagkundskab kan forenes med meget forskellig Behandlingsmaade og meget forskellig Stil. Bøgerne er nydeligt udstyrede og forsynede med gode og smukke Illustrationer.

J. A. F.

Efter at 25 år er forløbet siden Herm. Schiller skrev sin kun delvis tilfredsstillende håndbog i den romerske kejser-tids historie, har nu endelig i 1909 en af Tysklands mange fremragende forskere på dette område, A. v. Domszewski, under titlen: *Geschichte der römischen Kaiser*. 1—2. (Leipzig, 1909), givet os en tidssvarende skildring af perioden fra Cæsars mord indtil Diokletian, der i de senere år har været genstand for en taløs række af både møjsommelige og gennemgribende enkeltundersøgelser. Prof. D., der ivrig har taget del i disse undersøgelser og erhvervet sig et anset navn som forfatter til en række skarpsindige og omhyggelige og meget lærde afhandlinger, har i nærværende værk ønsket at henvende sig til en større læsekres, end han ellers er kommen i berøring med. De to statelige bind, der er tilegnet tyske læsere, henvender sig udtrykkelig til de dannedes store almenhed og må derfor ganske naturligt undvære alt videnskabeligt apparat;

stilen er jævn og simpel, og der er øjensynlig lagt mere vægt på at underholde end på at pointere en udpræget opfattelse af den historiske udvikling — meget betegnende optager således skildringen af de dramatiske begivenheder fra Cæsars mord til slaget ved Actium en fjerdedel af hele værket! Fremdeles kan man gøre opmærksom på, at forfatteren på grund af den biografiske karakter, han har givet sin fremstilling, ikke har kunnet indlade sig på en udtømmende skildring af forfatningshistorien, end sige da af hele den kulturelle udvikling. Men gør man sig bogens naturlige begrænsning klar, kan man med glæde og udbytte og tryghed fordybe sig deri; det stof, man kan vente at forefinde, meddeles præcist og klart, og for pålideligheden borger allerede på forhånd D.s kyndige og sindige forskerpersonlighed; særlig må fremhæves skildringen af Hadrian, der er bygget paa de allersidste års indtrængende undersøgelser. Det der synes at have været det centrale for forf., kejsernes karakteristikk, er dog det mindst vellykkede. Disse skikkelser er, som han selv siger i forordet, vokset op i studerekamrets fængsel, og de har da heller ikke undgået en vis bleg farveløshed; den psykologiske opfattelse er unuanceret, stundom noget flad, og den rent artistiske ævne til at karakterisere mangler D. næsten ganske; han er kort sagt ingen betydelig menneskeskildrer. Og man kan ikke sige, at han helt har forstået sin begrænsning; en noget vilkårlig stemning, der erstatter det psykologiske instinkt, synes undertiden at have været bestemmende for hans opfattelse og taget magten fra hans besindige pen. Således er skildringen af Domitian ikke indtrængende og rammende og støttes heller ikke ved en nøgtern vurdering af kilderne — forf. har måttet holde sig til Plinius i en grad som går betydeligt ud over det rimeliges grænse. — Men må vi da endnu vente på den geniale psykolog, der kan skildre os den række af ejendommelige herskerskikkelser, som det heller ikke er lykkedes Domaszewski at tegne levende og overbevisende, så kan dog dennes kejserhistorie, som ogsaa i sit ydre udstyr er et smukt og tiltalende værk, varmt anbefales dem, der ønsker at kende hovedresultaterne af de sidste årtiers intense forskning på den romerske kejser-tids område.

Poul Nørhønd.